

Visai nejuokinga (19)

Juodos katės viražai

Ričardas JAKUTIS

Netikiu būrėjais, pranašais, astrologais, ekstrasensais, bioenergetikais, parapsichologais, chironantais, magais, raganomis, ezoterikais, aurų nustatinėtojai, karmų lopytojais, okultizmo skleidėjais ir kitais ateities pramatytojais bei visais panašaus plauko veikėjais, nors pripažįstu, jog prietarai – tai savotiškas liaudies menas. Neretai prietarai susipina su papročiais, tradicijomis, o riba tarp jų sunkiai apčiuopiama. Pagaliau daugumas jų išsirituliuoja iš fizikos ar kitų gamtos dėsnių. Dauguma žmonių nelaiiko savęs prietaringais, kartais gal iš prietarų netgi pasišaipto, vis dėlto prietarų paiso, galbūt net patys to nepastebėdami. Kaip tame anekdote apie Cukerbergą.

Bičiulis kalba apie Cukerbergą:
– Štai Cukerbergas, yra ko iš jo pasimokyti.

– Iš kokio Cukerbergo?
– Tai iš bet kokio Cukerbergo! Maloniausias prietarų bruožas, jog jie daro gyvenimą įdomesnį. Objektiviai prietarus vertinantys žmonės, pažymi bemaž pagrindinę prietarų savybę – prietarų apsupty daiktai įgyja magišką galią. Juodas katinas nėra vien juodas katinas, o 13-oji – penktadienis – diena ne tokia kaip visos kitos. Gaila, kad daugiau žinome blogųjų prietarų. Maloniau būtų daugiau kalbėti apie gerį pranašaujančius. Pavyzdžiui: jei viskas nesiseka, vasara bus graži.

Negaliu nesutikti su nuomone, kad prietarai yra bandymas suvokti chaotišką pasaulio dėsningumus ir apsidrausti nuo nesėkmių. Jei užmiršai ką nors namuose ir reikia sugrįžti, tai sugrįžęs būtinai pažiūrėk į veidrodį. Prietarais žmonės nori prisišaukti sėkmę ir kaip galima ilgiau ją išlaikyti.

Jeigu jūs vienareikšmiškai sakote, jog prietarai yra atgyvena, žinokite, neseniai Londono universiteto mokslininkų grupė paskelbė sensacingą išvadą: pasirodo, prietaringi žmonės gyvena ilgiau už materialistus!

Kuo paaiškinti šį fenomeną? Mokslininkų nuomone, prietaringas žmogus elgiasi atsargiau. Pavyzdžiui, gali pasukti atgal, jei sutiko juodą katę arba moterį su tuščiu kibiru. Aišku, blogiausia, jei pasukus atgal, tave pertrenkia automobilis. Susapnavus nemalonų sapną prieš pokalbį dėl darbo galima į tą pokalbį neiti, bet taip elgdamasis gali niekad darbo ir negauti.

Juodos katės nuo senų senovės yra laikomos „ryšininėmis“ su anapusiniu pasauliu. Prietaras apie per kelią prabėgusią juodą katę gan sudėtingas: jei juoda

katė perbėgs kelią iš dešinės į kairę, tai – nustebsite – pranašauja sėkmę. Perbėgusi kelią juoda katė nelaimę prišauks tik pasukusi iš kairės į dešinę arba pusiaukelį pritūpusi. Tiesa, viduramžiais, išnaikinus daug kačių kaip velnio parankines, pradėjo veistis graužikai ir kildavusios maro epidemijos pasiglemždavo milijonus gyvybių. Vėliau katės, ypač poniu, Anglijoje ir Prancūzijoje imtos garbinti. Ir Lietuvoje girdėjau vieną poniją šaukiant: „Katine! Katine!“ Maniau, pasirodys katinas, o iš virtuvės atėjo vyras.

Bet pagrindinis pasaulio prietaras susietas su skaičiumi 13. Jei trylikta diena išpuola penktadienį, lauk bėdos. Ši baimė siejama su Paskutine Jėzaus vakariene, kai jį išdavė Judas, prie stalo sėdėjęs tryliktas (nepatartina trylikai sėsti prie stalo, o jei yra tiek svečių, reikia pasodinti lėlę). Be to, Ieva obuoliu Adomą sugundė penktadienį, tryliką, ir tą dieną jė buvo išvaryti iš rojus. Tą dieną Kainas nužudė savo brolių Abelį. Penktadienio trylikta minima ir labai išpopuliarėjusiame Dano Brauno romane „Da Vinčio kodas“, kuriame primenama, jog ordino nariai buvo persekiojami ir suimti būtent penktadienį, 1307 spalio 13 dieną. „Susiraukęs lyg pėtnyčia“, – sako liaudis.

Girdėjau ir nuomonę, kad ir šiaip skaičiai yra pavojingas dalykas. Jie padeda mums daug ką išmatuoti, tačiau ne visada sveika ar šventa kažką matuoti. Skaičiai

gali paskatinti didžiavimąsi arba pavydą. O bet kuris iš šių dalykų dvasiškai suės tave gyvą. Istorija primena, jog ypač skaičiais klovėsi karalius Dovydas. Jis tiesiog mėgavosi skaičiais. Skaičiuodavo turtus, vergus ir tik dėl pasipuikavimo. Kokia bausmė už skaičiavimą ištko Dovydą? Dievas viską iš jo atėmė. Išvada: jei matai, kad skaičiavimas skatina didžiavimąsi arba pavydą, liaukis skaičiavęs.

Prieš veidrodį negalima sakyti „aš negražus“, nes veidrodis gali viską tiesiogiai suprasti ir visad tave tokį rodyti. O ar žinote, kad rytą iš lovos nevalia išlipti pro kitą pusę negu vakare įlipta, nes visi dienos darbai gali nueiti šuniui ant uodegos?

Dažnai svarstoma, ką valgyti, o kas kenkia. Tačiau viskas paprasta: kas auga – valgykite, jei ne – nevalgykite. O jei neturite problemų, pats laikas pasklaidyti prietarų rinkinuką. Nors, mano galva, didžiausia tiesa – jei nežinai kokio prietaro, jis tau negalioja.

Geriančių kompanijoje kažkas pasiūlė tostą: „Išgerkime už kaimynų laimę nesusidaužę“. Prie prietarų laimę atneša prieš geriant susidaužti stikleliais, na, o nesusidaužimas padaro viską priešingai. Štai kaip galima nekęsti kaimynų.

Paskambinau draugui. Išgirdęs mano balsą jis apsidžiaugė:
– O, pažinau, kas skambina!
– Pažinau... – nuliūdau. – Vadinasi, nebūsiu turtingas.

Turistai

R. Palčiauskos piešinys. „Šluota“, 1960, Nr. 13.

Šiauliuose įteiktos premijos už geriausias metų knygas vaikams ir paaugliams

Akvilės GULBINIENĖS (Agga fotostudija) nuotr.

Balandžio 6 dieną Šiaulių apskrityje Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje Tarptautinės vaikų ir jaunimo literatūros asociacijos (IBBY) Lietuvos skyrius įteikė premijas už geriausias metų knygas vaikams ir paaugliams bei vaikų literatūros tyrimus ir sklaidą.

IBBY geriausių metų knygų vaikams ir paaugliams apdovanojimai yra vienas svarbiausių vaikų literatūrai skirtų renginių. Premijos kasmet įteikiamos geriausiems vaikų knygų rašytojams, iliustruotojams, vertėjams, taip pat už veiklą vaikų literatūros tyrimų ir skaitymo skatinimo srityse.

Renginyje tylos minute pagerbta viena didžiųjų vaikų literatūros kūrėjų Vytautė Žilinskaitė,

prisimintas jos kūrybinis palikimas.

Grojo Šiaulių Sauliaus Sondeckio menų gimnazijos auklėtiniai, teatro studijos „Kompanija šauni“ aktoriai skaitė Sandros Bernotaitės parašytą Simono Daukanto kūrinių adaptacijos ištrauką Saulės Degutytės spektakliui „Rubinaitis Peliūzė, arba Lietuvos išgyvenimo būdas“. Renginį vedė Valstybinio Šiaulių dramos teatro aktorė Monika Šaltytė.

Vinco Aurylos premija už metų vaikų literatūros tyrinėjimus, sklaidą ar skaitymo skatinimo veiklą skirta Benui Bėrantui. Premija laureatas įvertintas už lietuvių vaikų ir paauglių literatūros sklaidą pasaulyje.

Premija už geriausių paveikslėlių knygą vaikams skirta Jurgai

Prano Mašiotto premija už geriausių metų knygą vaikams ir paaugliams skirta Mariui Marcinkevičiui ir Linai Itagaki už knygą „Mergaitė su šautuvu. Istorija apie mergaitę partizanę“.

Vilei ir Valentina Černiauskaitė už knygą „Šuo, kuris išeina naktį“ (leidykla „700 eilučių“). Autorės įvertintos už pojūčių transforma-

ciją į meninius vaizdus, už stilistinį vaizdo ir teksto vientisumą, originalią grafinę raišką.

Domicelės Tarabildienės premija už gražiausių metų knygą skirta Ievai Gvazdaitytei už iliustracijas Mariaus Marcinkevičiaus knygai „Ilgi eilėraščiai trumpiems“ (leidykla „Misteris Pinkmanas“). Dailininkė pagerbta už laisvę, puslapiuose besiskleidžiančią pozityvią energiją, piešinio faktūros išsaugojimą, jautrų monumentalumą, visų elementų darną ir vaikystės linijas.

Eugenijos Stravinskienės premija už reikšmingiausių ir meniškiausių metų vertimą vaikams skirta Vytui Dekšniui už Tinos Oziewicz knygos „Ką veikia jausmai?“ vertimą iš lenkų kalbos (leidykla „Aukso žuvis“). Vertėjas apdovanotas už žaismingą ir šmaikščią kelionę po jausmų pasaulį.

Adomo Druktenio premija už

reikšmingiausių ir meniškiausių metų vertimą paaugliams skirta Miglei Šaltytei už Kimberley Brubaker Bradley knygos „Kovos žodžiai“ vertimą iš anglų kalbos (leidykla „Niekas rimto“). Vertėja įvertinta už jautriai perteiktą vidinę kovą, stiprybę ir drąsą kalbėti.

Premija už geriausių pažintinę metų knygą skirta Zigmui Vitkui už knygą „Akimirka apsispręsti. Lietuvos žydų gelbėtojų istorijos“ (dailininkas Mindaugas Lukošaitis, leidykla „Alma littera“). Autorius apdovanotas už temos aktualumą, skvarbų ir jautrų žvilgsnį į praeitį.

Aldonos Liobytės premija už reikšmingiausių metų debiutą skirta Pavelui Kulikovui už knygą „Pingvinas Lituanicus, arba Lietuviško pingvino istorija“ (išleido Lietuvos jūrų muziejus). Rašytojas įvertintas už su humoru, žaismingai ir talentingai papasakotas unikalias Lietuvos jūrų muziejuje gyvenančių pingvinų istorijas.

Prano Mašiotto premija už geriausių metų knygą vaikams ir paaugliams skirta Mariui Marcinkevičiui ir Linai Itagaki už knygą „Mergaitė su šautuvu. Istorija apie mergaitę partizanę“ (leidykla „Misteris Pinkmanas“). Premija skirta už Lietuvai svarbaus istorinio etapo perteikimą iš vaiko perspektyvos kokybiška ir įtikinama vaizdo ir teksto formų derme.

Parengta pagal organizatorių inf.

Tarptautinės vaikų ir jaunimo literatūros asociacijos (IBBY) Lietuvos skyrius įteikė premijas už geriausias metų knygas vaikams ir paaugliams bei vaikų literatūros tyrimus ir sklaidą.